

Jordbruksdepartementet

Ändringar i jaktförordningen (1987:905)

Sammanfattning

I denna promemoria lämnas förslag till ändring i 28 § jaktförordningen (1987:905). Det föreslås att ett rovdjur skall få dödas om det är sannolikt att det går till angrepp mot ett tamdjur som befinner sig inom ett inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret, om det inte går att skrämma bort rovdjuret eller på annat lämpligt sätt avvärja angreppet. Rekvisitet att det inte går att skrämma bort rovdjuret eller på annat lämpligt sätt avvärja angreppet föreslås gälla även för sådan skydds jakt som sker i omedelbar anslutning till ett tidigare angrepp på tamdjur. Vidare föreslås en bestämmelse om att rovdjursangrepp mot tamdjur även i andra fall får avvärjas genom skrämselfångar. Det föreslås att Naturvårdsverket fortlöpande skall bedöma om den möjlighet att döda rovdjur som följer av 28 § försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för de berörda rovdjuren.

Den nya bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Förslag till författningsändring

Förordning om ändring i jaktförordningen (1987:905);

utfärdad den xx 2005

Regeringen föreskriver¹ att 28 § jaktförordningen (1987:905)² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 §³

Har en björn, varg, järv eller lo angripit och skadat eller dödat tamdjur och finns det skälig anledning att befara ett nytt angrepp, får tamdjurets ägare eller vårdare utan hinder av fredning eller bestämmelserna i 9 § döda det angripande djuret, om det sker i omedelbar anslutning till angreppet. Sådan jakt är dock inte tillåten inom nationalpark.

Om något av rovdjuren björn, varg, järv eller lo angriper tamdjur eller om det finns skälig anledning att befara ett sådant angrepp, får åtgärder vidtas för att skrämma rovdjuret.

Rovdjur som avses i första stycket får dödas för att skydda ett tamdjur

1. av tamdjurets ägare eller vårdare, om det finns skälig anledning att befara ett angrepp på tamdjuret i omedelbar anslutning till att rovdjuret har angripit och skadat eller dödat tamdjur och det inte går att avvärja det befarade angreppet genom skrämrelåtgärder eller på annat lämpligt sätt,

2. av var och en om rovdjuret befinner sig inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret, om det är sannolikt att rovdjuret där kommer att angripa tamdjuret och det inte går att avvärja angreppet genom skrämrelåtgärder eller på annat lämpligt sätt.

Jakt som avses i första stycket får ske på annans jaktområde.

Åtgärder enligt första och andra styckena får vidtas på annans jaktområde och trots bestämmelserna i 9 §. Jakt är dock inte tillåten inom nationalpark.

Naturvårdsverket skall fortlöpande bedöma om möjligheten att döda rovdjur med stöd av andra stycket

¹ Jfr. rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7, Celex 31992L0043), senast ändrat genom direktiv 97/62/EG (EGT L 305, 8.11.1997, s. 42, Celex 31997L0062), och rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar (EGT L 103, 25.4.1979, s. 1, Celex 31979L0409), senast ändrat genom direktiv 97/49/EG (EGT L 223, 13.8.1997, s. 9, Celex 31997L0049).

² Förordningen omtryckt 2000:1216.

³ Senaste lydelse 2001:451.

försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet skall verket genast anmäla detta till regeringen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2006

Ärendet

Enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) får ägare eller vårdare av tamdjur döda björn, varg, järv eller lo utan tillstånd av myndighet om rovdjuret angripit eller skadat tamdjur och det finns skälig anledning att befara ett nytt angrepp. Rovdjuret får dock endast dödas i omedelbar anslutning till det tidigare angreppet (s.k. skydds jakt på enskilda initiativ).

Frågan om när ägare eller vårdare av tamdjur skall få döda ett angripande rovdjur behandlades av riksdagen i samband med propositionen om sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57). Bakgrunden var att Rovdjursutredningen i betänkandet Sammanhållen rovdjurspolitik (SOU 1999:146) föreslog att 28 § jaktförordningen skulle ändras så att ägaren eller vårdaren av ett tamdjur får döda björn, varg, järv eller lo som är under direkt angrepp på tamdjuret. Det skulle således inte längre krävas att rovdjuret först har angripit och skadat eller dödat ett tamdjur.

I propositionen gjorde regeringen den bedömningen att det åtminstone vid den tidpunkten var mindre lämpligt att ändra förutsättningarna för skydds jakt enligt 28 § jaktförordningen på det sätt utredningen föreslagit. Av betydelse vid den bedömningen var bland annat flera remissinstansers farhågor när det gäller bevisfrågor, vilka regeringen delade. Även riksdagen gjorde denna bedömning (bet. 2000/01: MJU9).

Frågan om utvidgning av möjligheterna till skydds jakt på enskilda initiativ har även behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen efter det ovan nämnda riksdagsbeslutet, senast våren 2004. Riksdagen vidhöll då sin tidigare bedömning, men gav samtidigt regeringen tillkänna att en samlad översyn borde göras av regelverket med beaktande av såväl rättssäkerhetsaspekten som de fastlagda målen för rovdjurspolitiken.

I en framställning till regeringen den 18 mars 2004 har Naturvårdsverket föreslagit att skydds jakt enligt 28 § jaktförordningen endast skall få bedrivas om förutsättningarna i 23 a § första stycket uppfylls. Verket har vidare föreslagit att 28 § skall ändras så att det inte krävs att tamdjur skadas eller dödas för att skydds jakt skall få tillgripas. Istället skall det krävas att det först har gjorts försök att avvärja angreppet på annat sätt än genom jakt.

Beträffande skälen till förslaget anförde Naturvårdsverket huvudsakligen följande: 28 § innehåller inga krav på att rovdjursangrepp skall avvärjas på annat sätt än genom att döda det angripande rovdjuret. För att artikel 16.1 i habitatdirektivet skall bli fullständigt införlivad med jaktlagstiftningen bör 23 a § jaktförordningen ändras så att den omfattar även jakt enligt 26 och 28 §§. Bestämmelsen i 28 § är språkligt svårtillgänglig. Den förutsätter vidare att det först skall ske ett angrepp på tamdjur och att det skall finnas skälig anledning av befara ett nytt angrepp innan det angripande djuret får dödas. Det senare kan uppfattas som svårbegripligt eller stötande, eftersom det vid en strikt tolkning innebär att en tamdjursägare kan tvingas se på när ett tamdjur skadas

eller dödas vid ett första angrepp och därefter invänta en situation när det är troligt att ett nytt angrepp skall ske.

Svenska Rovdjursföreningen föreslog i en skrivelse den 17 februari 2004 att björn, varg, järv eller lo som angriper och skadar hägnat tamdjur eller tamdjur som hålls under omedelbar uppsikt och kontroll skall få dödas i omedelbar anslutning till angreppet.

Förslagen till ändring i 28 § jaktförordningen har remissbehandlats. Naturvårdsverkets förslag att skyddsjakt inte skall förutsätta att tamdjur skadats eller dödat möttes av ett blandat remissutfall. Riksåklagaren, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Naturhistoriska Riksmuseet, Svenska Rovdjursföreningen, Naturskyddsföreningen och Riksföreningen Hänsynsfull Jakt avstyrkte förslaget med hänvisning till befarade bevissvårigheter med åtföljande förlust av tilltron till rättsordningen. Även Föreningen Nordulv och Djurens Vänners Riksorganisation avstyrkte förslaget.

Världsnaturfonden (WWF) har i en skrivelse till regeringen den 7 april 2005 lämnat ett förslag till ändrade bestämmelser för skyddsjakt på enskilt initiativ. Förslaget innebär i huvudsak att björn, varg och lo får dödas om de förbereder anfall på, anfaller eller äter på tamdjur eller hund som rovdjuret dödat, att järv får dödas om den anfaller tamdjur eller hund samt att rovdjur som anfaller människa får dödas. Förslaget innehåller vidare bestämmelser om vilka åtgärder djurägare och polis skall vidta efter att ett rovdjur dödat.

I denna promemoria presenteras förslag till förordningsändringar och redogörs för de överväganden som gjorts i frågan. Som en del av beredningsunderlaget ingår Naturvårdsverkets, Svenska Jägareförbundets och Svenska Rovdjursföreningens remissbehandlade framställningar med förslag till vissa ändringar i jaktförordningen med avseende på bestämmelsen om skyddsjakt på enskilds initiativ (dnr. Jo2004/864, Jo2004/622 och Jo2004/590).

Bestämmelser om skyddsjakt

Skyddsjakt på enskilds initiativ reglerades tidigare i 15 § 2 mom. jaktstadgan (1938:279). Jaktstadgans skyddsjaktbestämmelse infördes 1943. Enligt denna bestämmelse fick tamdjurets ägare eller vårdare utan hinder av fridlysning i omedelbar anslutning till ett angrepp förfölja och döda rovdjur som skadat eller dödat tamdjur, om det fanns skälig anledning att befara ett nytt angrepp.

I förarbetena (prop. 1943:93 s. 33) motiverades bestämmelsen med att det fanns behov av en viss komplettering av vad som följde av allmänna rättsgrundsatser om nöd. Detta innebar enligt propositionen att ägaren eller vårdaren av ett tamdjur fick döda ett vilt djur om det skedde till avvärande av ett påbörjat eller omedelbart förestående angrepp på tamdjuret, medan någon sådan rätt inte förelåg då angreppet var avslutat. Rätten att i sådana fall förfölja och döda det angripande djuret tillkom främst för att tillgodose samernas intresse av att skydda sina renhjordar

från björnar, men kom även att omfatta andra djurägare. År 1967 begränsades rätten att förfölja och döda det angripande djuret till att gälla endast i omedelbar anslutning till angreppet (prop. 1967:136 s. 43). Den särskilda förföljelserätten avskaffades helt år 1994.

Jakt regleras numera i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen. Viltet är enligt 3 § jaktlagen fredat och får jagas endast om detta följer av lagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Med stöd av bemyndigande i 29 § jaktlagen har regeringen i 23 a — 29 §§ jaktförordningen meddelat föreskrifter om s.k. skydds jakt.

Beslut om skydds jakt får enligt 23 a § första stycket meddelas om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus. Beslut får meddelas bl.a. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom. Paragrafen motsvarar artikel 16.1 i det s.k. habitat-direktivet (se nedan). Bestämmelsen avser enligt sin lydelse skydds jakt enligt 24, 25, 27 och 29 §§, som reglerar skydds jakt på myndighets initiativ (24 och 25 §§) och på enskilds initiativ (27 och 29 §§). I de senare fallen krävs myndighets beslut för att jakten skall vara tillåten.

I 28 § regleras viss skydds jakt på björn, varg, järv eller lo som angriper tamdjur. Sådan skydds jakt får bedrivas på enskilds initiativ utan föregående myndighetsbeslut. Det innebär att tamdjurets ägare eller vårdare själv avgör om och när ett angripande rovdjur får dödas. Enligt bestämmelsen får tamdjurs ägare eller vårdare utan hinder av fredning eller jakttider döda rovdjur av de nämnda slagen som har angripit och skadat eller dödat tamdjur, om det sker i omedelbar anslutning till angreppet och det finns skälig anledning att befara ett nytt angrepp. Som framgått ovan är 23 a § enligt sin lydelse inte tillämplig på skydds jakt enligt 28 §.

Habitat-direktivet

Enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det s.k. habitat-direktivet (EGT nr. L 206, 22.7.1992, s. 7, Celex 31992L0043), förbinder sig medlemsstaterna att ge vissa djurarter, bl. a. de stora rovdjuren varg, björn och lo (bilaga 4 a till direktivet), ett starkt skydd i sina naturliga utbredningsområden. Av artikel 12 i direktivet framgår att det är förbjudet att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs. Om det inte finns någon annan lämplig lösning och det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden, får medlemsstaterna dock enligt artikel 16.1 göra undantag från förbudet för att uppnå vissa ändamål. Ett sådant ändamål är undvikande av allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten och andra typer av egendom (artikel 16.1 b).

Gräsö-målet

Frågan om skyddsjakt enligt 28 § jaktförordningen har aktualiserats i Högsta domstolens (HD) dom den 21 december 2004 (mål B 432-04, det s.k. Gräsö-målet).

I målet var fråga om ansvar för grovt jaktbrott. Åtalet ogillades i såväl tingsrätten som hovrätten. Omständigheterna i målet var följande. Den tilltalade, djurägaren M, kände till att flera får dödats av varg på Gräsö. M blev uppringd av en granne som berättade att en tacka just rivits av en varg. M tog då med sig sitt gevär och gick ut till hagen där han hade sina kor och kalvar. Han sköt ihjäl vargen då denna kommit in i hagen och var på väg i riktning mot hans tamdjur.

Mot åklagarens påstående att han gjort sig skyldig till grovt jaktbrott invände M att han hade rätt att döda vargen med stöd av 28 § jaktförordningen eller att han i vart fall handlat i nöd och han därför, då hans handlande inte var oförsvarligt, var fri från ansvar enligt 24 kap. 4 § brottsbalken. M gjorde slutligen gällande att han, om gärningen skulle anses oförsvarlig, med hänsyn till situationen svårligen kunnat besinna sig och att han därför skulle vara fri från ansvar på grund av bestämmelsen om nödexcess i 24 kap. 6 § brottsbalken.

HD fann att M haft skälig anledning att befara ett nytt angrepp, eftersom vargen strax innan den tog sig in i M:s hage hade angripit och dödat ett av grannens tamdjur. M:s dödande av vargen kunde dock inte anses ha skett i omedelbar anslutning till angreppet, eftersom cirka tio minuter förflutit sedan angreppet hos grannen och vargen då befann sig cirka 500 meter från platsen för angreppet. M kunde därför inte gå fri från ansvar på grund av bestämmelsen i 28 § jaktförordningen.

När det gäller invändningen om nöd konstaterade HD att utrymmet för att med stöd av nödreglerna döda en varg som angriper ett tamdjur numera är förhållandevis begränsat mot bakgrund av den vikt som det allmänna tillmäter skyddet av bl. a. varg och den intresseavvägning som alltid skall göras mellan vad som offras och vad som räddas vid bedömningen av om en nödhandling varit försvarlig. Utöver intresseavvägningen konstaterade HD även att M inte gjort något försök att avvärja angreppet på annat sätt än genom att döda vargen, t. ex. genom att skjuta ett varningsskott. Tillämpningen av 24 kap. 4 § brottsbalken förutsätter enligt HD en akut nödsituation och kan inte användas för att avvärja framtida angrepp. M:s handlande ansågs sammantaget oförsvarligt. HD fann vidare att omständigheterna inte varit sådana att M svårligen kunnat besinna sig.

I domen togs även upp frågan om ansvarsfrihet på grund av straffrättsvillfarelse enligt 24 kap. 9 § brottsbalken. HD uttalade att 28 § jaktförordningen på olika håll uppfattats som svårtolkad, vilket inte minst underrätternas domar ansågs ge uttryck för. HD ansåg det också lätt att förstå att det kan vara svårbegripligt för allmänheten att tamdjursägare inte skulle ha rätt att döda angripande rovdjur innan djurägarens djur skadas eller dödas, om han därefter har en ovillkorlig rätt att döda rovdjuret under de villkor som stadgas i 28 §. M hade uppgivit att han genom media fått uppfattningen att det var tillåtet att

skjuta rovdjur som vid upprepade tillfällen gått till angrepp på tamdjur. M:s villfarelse ansågs dock inte uppenbart ursäktlig på det sätt som förutsätts för ansvarsfrihet.

HD dömde därför M för jaktbrott. Brottet ansågs grovt med hänsyn till att varg är ett hotat, sällsynt och särskilt skyddsvärt vilt.

I domen noterades att det i och för sig kunde ifrågasättas om 28 § är i överensstämmelse med habitat-direktivet.

Förslag till ändrade bestämmelser om skydds jakt m.m.

Skrämselåtgärder m.m.

Grundprincipen för rovdjurspolitiken är att skador skall förebyggas genom olika skadeförebyggande åtgärder. Erfarenheter av rovdjursförvaltningen visar att det ofta finns goda möjligheter att avvärja angrepp från rovdjur genom att skrämja djuren med höga ljud eller skrämshot. Skrämsel kan ha en preventiv effekt genom att angripande djur lär sig att hålla sig borta från tamdjur. Angrepp kan även avvärjas på andra sätt än genom skrämshot.

Att skadeförebyggande åtgärder vidtas är viktigt med avseende på Sveriges internationella åtaganden, eftersom habitat-direktivet stipulerar att skydds jakt inte får tillgripas om det finns någon annan lämplig lösning än jakt. 28 § jaktförordningen innehåller dock endast bestämmelser om möjligheterna att döda det angripande djuret. Enligt 5 § andra stycket jaktlagen får viltet inte ofredas och inte heller förföljas annat än vid jakt. Enligt samma bestämmelse hindrar förbudet inte att lämpliga åtgärder vidtas av markinnehavaren i syfte att motverka skador av vilt, om sådana skador inte kan motverkas på annat tillfredsställande sätt. Någon klar regel om att tamdjursägare får tillgripa skrämshotåtgärder eller liknande i samband med rovdjursangrepp finns dock inte.

Av ovanstående följer att 28 § bör ändras så att en möjlighet införs att vidta åtgärder för att avvärja rovdjursangrepp genom att skrämja det angripande rovdjuret eller att vidta andra lämpliga åtgärder för att avvärja angreppet. Vad som avses med att skrämja rovdjuret och vidta andra lämpliga åtgärder utvecklas närmare i författningskommentaren.

Skydds jakt inom inhägnat område

Bestämmelsen om skydds jakt i 28 § jaktförordningen har bl.a. kritiserats för att inte i tillräcklig grad beakta en djurägares intresse av att skydda sina djur mot rovdjursangrepp. Att det finns svårigheter i tolkningen och tillämpningen av bestämmelsen framgår av den ovanstående redogörelsen för det s.k. Gräsö-målet. Hänsynen till skyddet av de djurarter det här är fråga om väger dock också tungt.

Naturvårdsverket har som framgått ovan föreslagit att det inte skall krävas att tamdjur skadas eller dödas för att skydds jakt skall få tillgripas. Istället skall det krävas att det först har gjorts försök att avvärja angreppet på annat sätt än genom jakt. Vid remissbehandlingen av Naturvårdsverkets förslag har det uttryckts farhågor för att en regel om

krav på skrämselförsök som förutsättning för skyddsjakt kan komma att medföra bevisvärigheter. Det har framhållits att invändningar om att dödandet av ett rovdjur skett först efter det att försök har gjorts att skrämja djuret i princip inte kommer att kunna motbevisas av åklagare och att bestämmelsen kan komma att utnyttjas av dem som ägnar sig åt illegal jakt.

Det går inte att bortse från dessa synpunkter. Det finns dock situationer där förhållandena är sådana att en förändring i reglerna är motiverad. En sådan situation är de fall där det upptäcks att ett rovdjur har tagit sig in i ett inhägnat område avsett för tamdjursskötsel och det är sannolikt att ett angrepp på tamdjuren förestår, men rovdjuret ännu inte har skadat eller dödat något djur. För dessa fall finns det skäl att föreskriva att rovdjuret får dödas.

Det kan självfallet finnas vissa svårigheter i bevishänseende även med en ordning som den föreslagna. Det kan inte uteslutas att det t. ex. kommer att inträffa att den som har dödat rovdjuret har gjort detta på annan plats och därefter forslat det döda djuret till ett inhägnat område i syfte att undkomma ansvar för jaktbrott. I efterhand kan det vara svårt att reda ut om en sådan flyttning har skett. Sådana svårigheter torde dock alltid finnas när skyddsjakt bedrivs utan föregående myndighetsbeslut, eftersom bedömningen av var och när jakten skall bedrivas görs av en enskild. De bevisvärigheter som kan uppstå är därför inte av den beskaffenheten att ändringen inte bör genomföras. För att undvika att oklara situationer uppstår bör den som dödat ett rovdjur utan föregående myndighetstillstånd eller inom inhägnat område alltid undvika att flytta djuret.

Uttrycket inhägnat område avsett för tamdjursskötsel omfattar områden som med stängsel, staket, mur eller liknande avgränsats från omgivningarna för att hålla tamdjuren inom området. Med stängsel avses t. ex. stängsel bestående av ståltråd eller plastband och enkla elstängsel av plastband med invävda metalltrådar spända mellan plaststolpar. Utrymmet för att bedriva skyddsjakt enligt 28 § jaktförordningen skulle med en sådan definition bli relativt vidsträckt.

En annan möjlighet vore att föreskriva att tamdjursinhägnader, för att omfattas av bestämmelsen, skall bestå av s.k. rovdjursstängsel, som är särskilt konstruerade för att hålla rovdjur borta. Ett sådant krav skulle kunna vara värdefullt som ett led i uppfyllandet av den svenska rovdjurspolitiken och av Sveriges åtaganden enligt habitat-direktivet. Endast en mindre del av de marker där djur hålls är dock inhägnade med rovdjursstängsel. Att tillåta en utökad rätt till skyddsjakt endast inom sådana områden skulle vara ett incitament för djurägaren att sätta upp rovdjursstängsel. Trots att det finns möjligheter att erhålla statsbidrag är dock rovdjursstängsel ofta kostsamma och förknippade med högre drifts- och underhållskostnader än stängsel som endast syftar till att inhägna tamdjuren. Det möjliga utrymmet för bedrivande av skyddsjakt inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjur skulle därmed komma att omfatta relativt begränsade områden.

Vid en samlad bedömning torde det inte framstå som lämpligt att kräva att inhägnader skall bestå av rovdjursstängsel för att den föreslagna bestämmelsen skall få tillämpas. Istället bör det vara tillräckligt att området för tamdjursskötsel inhägnats med ordinära stängsel av den typ som nämnts ovan. Det är viktigt att understryka att det inhägnade området skall vara ägnat att hålla inne det tamdjur som behöver skyddas i den aktuella situationen. Vad som utgör ett inhägnat område varierar därför beroende på vilket tamdjur som skall skyddas.

Den nuvarande begränsningen till att skyddsjakt enligt 28 § endast får bedrivas av tamdjurs ägare eller den som har tamdjuren i sin vård synes vara av mindre praktisk betydelse vid skyddsjakt inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjur. Någon begränsning av vem som får bedriva skyddsjakten inom sådant område bör därför inte föreskrivas. Detta kan inte antas medföra någon egentlig risk för missbruk.

Frågan om bedömningen av om ett angrepp är sannolikt behandlas närmare i författningskommentaren.

Av skäl som framförts ovan bör en förutsättning för all skyddsjakt på enskilda initiativ alltid vara att det inte går att avvärja angreppet genom att skrämma rovdjuret på flykten eller vidta någon annan lämplig åtgärd. Det kan visserligen inte bortses från de bevisvärigheter som är förknippade med ett sådant krav. En handlingsregel varigenom det inskräps att skyddsjakt endast bör tillgripas som en yttersta åtgärd i de fall inga andra lämpliga handlingssätt kan lösa situationen måste trots dessa svårigheter anses som angelägen. Genom en sådan regel bör angrepp, som tidigare avslutats genom att rovdjuret dödats, i vissa fall kunna avbrytas utan att varken tamdjur eller rovdjur skadas eller dödas.

Jaktförordningens överensstämmelse med habitat-direktivet

Som framgår ovan är 23 a § första stycket jaktförordningen inte direkt tillämplig på skyddsjakt enligt 28 §. Detta innebär att de krav som habitat-direktivet ställer för att jakt på bl. a. björn, varg och lo skall vara tillåten inte direkt anknyts till dessa former av jakt. Det kan därför ifrågasättas om bestämmelsen överensstämmer med vad Sverige åtagit sig enligt direktivet, enligt vilket jakt som sker för att förhindra skada på bl.a. boskap förutsätter att det inte finns någon annan lämplig lösning.

Bakgrunden till utformningen av den gällande bestämmelsen i 28 § är bedömningen att det i de aktuella fallen inte finns någon annan lämplig lösning än jakt på de villkor som anges och att sådan jakt inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de aktuella arterna i deras naturliga utbredningsområden. Detta övervägande framgår dock inte av bestämmelsen.

För att uppnå överensstämmelse med habitat-direktivet bör ett villkor för dödande av rovdjur med stöd av 28 § vara att det inte går att avvärja ett angrepp på annat lämpligt sätt. Vidare bör det föreskrivas att en bedömning motsvarande den som enligt 23 a § måste göras av om jakt försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus, skall göras även beträffande skyddsjakt enligt 28 §. Denna uppgift bör ankomma på

Naturvårdsverket. Verket har genom sin sakkunskap den bästa möjligheten att avgöra när en gynnsam bevarandestatus föreligger för en viss djurart och när denna gynnsamma status är hotad. Verket har enligt den föreslagna bestämmelsen att fortlöpande bedöma situationen och att anmäla till regeringen när möjligheterna till skydds jakt försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus. Det skall sedan enligt förslaget ankomma på regeringen att justera förordningen beträffande den berörda djurarten, t. ex. varg.

Författningskommentar

28 § I *första stycket*, som är nytt, regleras rätten att skrämman rovdjur för att avvärja angrepp på tamdjur. Med "angriper" avses situationer där rovdjur skadar eller dödar tamdjur, men även situationer där rovdjur inlett en direkt attack för att komma åt tamdjur. Vidare gäller att skrämnelåtgärder även får vidtas om det finns skälig anledning att befara ett angrepp. Tamdjur behöver således varken ha angripits eller ha skadats eller dödats för att skrämnelåtgärder skall få vidtas. Med att skrämman rovdjuret avses att med ljud, rörelser, vakthundar eller skrämnskott, i den mån sådana kan avlossas på ett för omgivningen säkert sätt, störa rovdjuret så mycket att angreppet avvärjs.

I *andra stycket* (tidigare första stycket) införs två punkter som i olika utsträckning medger rätt att döda rovdjur. Som en gemensam förutsättning för dödande av rovdjur enligt andra stycket gäller att rovdjur endast får dödas för att skydda ett tamdjur. Syftet med dödandet skall alltså vara skydd av tamdjur och skyddsbehovet skall vara konkret i förhållande till åtminstone ett tamdjur.

Enligt andra stycket första punkten får ett tamdjurs ägare eller vårdare döda rovdjuret, om det finns anledning att befara ett angrepp på tamdjuret i omedelbar anslutning till att rovdjuret angripit och dödat eller skadat tamdjur och det befara angreppet inte kan avvärjas genom skrämnelåtgärder eller på något annat lämpligt sätt. Bestämmelsen är till stor del oförändrad, men har förtydligats i fråga om vilket tamdjurs ägare och vårdare som får döda rovdjuret. Som en förutsättning för att få döda rovdjuret har införts villkoret att det inte går att avvärja angreppet med skrämnelåtgärder eller på annat lämpligt sätt. Detta innebär att skrämnelåtgärder eller andra lämpliga åtgärder skall vidtas om de utgör möjliga sätt att avvärja angreppet, men inte om de med hänsyn till omständigheterna, inklusive den tid som stått till förfogande, framstår som meningslösa. Med att avvärja ett angrepp på annat lämpligt sätt än genom skrämnelåtgärder avses att t. ex. koppla en hund om rovdjur har uppmärksamats eller att föra tamdjur i säkerhet i ett stall eller liknande.

Genom den nya *andra punkten* införs en rätt att döda ett rovdjur som tagit sig in i ett inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret, om det är sannolikt att rovdjuret där kommer att angripa tamdjuret och det inte

går att avvärja angreppet genom skrämselfåtgärder eller andra lämpliga åtgärder. Denna rätt tillkommer var och en. Det fordras inte att tamdjur först skadats eller dödas för att rovdjuret skall få dödas. Med inhägnat område avses ett område som med stängsel, staket, mur eller liknande avskilts från omgivningarna för att hålla tamdjuret inom området. Av ordalydelsen framgår att det inhägnade området skall vara avsett att hålla det tamdjur som hotas av ett angrepp inom området. Detta innebär att vad som utgör ett inhägnat område skiljer sig åt beroende på vilket tamdjur som behöver skyddas. Inom begreppet inhägnat område faller inhägnade beteshagar och skiljningshagar för ren.

Den föreskrivna sannolikhetsbedömningen måste göras från fall till fall. Ju kortare avståndet är mellan rovdjuret och tamdjuret, desto mera sannolikt får ett angrepp anses vara. Även förhållanden som att rovdjuret rör sig mot tamdjuret och synbarligen förbereder ett anfall skall kunna beaktas.

Liksom enligt första punkten får rovdjuret dödas endast om skrämselfåtgärder eller andra lämpliga åtgärder för att avvärja angreppet inte har kunnat vidtas. Om det inte längre är sannolikt att ett angrepp förestår får rovdjuret inte dödas. Beger sig rovdjuret från platsen som en följd av att skrämselfåtgärder vidtagits eller av annan anledning får det således inte dödas.

Tredje stycket motsvarar nuvarande första stycket sista meningen och andra stycket. I stycket återfinns även den hänvisning till 9 § som tidigare funnits i första stycket.

Fjärde stycket är nytt. Enligt bestämmelsen åligger det Naturvårdsverket att fortlöpande göra en bedömning av huruvida möjligheten att döda rovdjur enligt 28 § andra stycket försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos de rovdjursbestånd som avses. Härvid skall Naturvårdsverket bedöma såväl information om storleken på artbestånden som omfattningen av dödande med stöd av 28 § andra stycket och dess inverkan på artbestånden. Visar denna bedömning att möjligheten att döda rovdjur enligt 28 § andra stycket försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos en eller flera av de aktuella rovdjursarterna skall Naturvårdsverket anmäla det till regeringen.